

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ **В.Л.Шаран**
_____ **2020р.**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Статус дисципліни: вибіркова

Факультет психології, педагогіки та соціальної роботи

Кафедра практичної психології

Мова навчання: українська

Дані про вивчення дисципліни:

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни / кредити ECTS	Кількість годин					Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				самостійна робота	Екзамен	Залік
				Разом	лекції	практичні	лабораторні роботи			
Денна	II	III	5 / 150	60	30	30	-	90	-	+
Вечірня	II	III	5 / 150	60	30	30	-	90	-	+
Заочна	II	III	5 / 150	30	16	14	-	120	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (240 кредитів ЄКТС).

Розробник: _____ Гриник І.Я., канд. психол. наук, доцент

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності

М.В. Савчин, доктор психол.наук, професор

Підпис

Ініціали та прізвище керівника, науковий ступінь та вчене звання

Схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № _____ від _____ р.

Зав. кафедри _____ В.І.Стець

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету психології, педагогіки та соціальної роботи.

Протокол № _____ від _____

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № _____ від _____ 2020 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є опанування здобувачами системою знань про теоретико-методологічні основи викладання психології як науки; підвищення якості викладання психології в різних сферах діяльності майбутніх фахівців; розкриття особливостей використання різноманітних методів, форм та засобів навчання; оволодіння прийомами професійної самоосвіти й самовиховання.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти:

а) загальні компетентності:

- здатність ефективно висвітлювати знання про наукові психологічні дослідження та інновації;
- формування навичок та вміння управління педагогічним процесом;
- здатність розвивати потребу в освітянській діяльності та вміння ефективно організовувати її;
- здатність до пізнання й розвитку особистості в контексті обраної професії;
- оволодіння прийомами професійної самоосвіти і самовиховання.

б) професійні компетентності:

- здатність аналізувати та поширювати знання про специфіку викладання психології;
- володіння психолого-педагогічним та методологічним змістом, необхідним для викладання психології у вищій школі;
- вміння розробляти методичні, дидактичні та інші психолого-педагогічні матеріали, необхідні для викладання психології;
- засвоєння різних форм навчальних занять і методик їх проведення;
- здатність до саморозвитку, самоосвіти та активізації творчого самовираження

в) програмні результати навчання:

- уміння здійснювати психологічне обґрунтування різних форм організації навчально-виховного процесу;
- володіння психолого-педагогічною майстерністю та методикою викладання психології;
- опанування системою знань про теоретико-методологічні основи викладання психології як науки;
- уміння визначити найбільш ефективні засоби психологічного впливу на аудиторію, забезпечуючи ефективне застосування (використання) засобів вербальної та невербальної комунікації;
- уміння здійснювати методико-психологічне забезпечення навчального процесу.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для успішного оволодіння даним курсом студентам необхідні знання з таких навчальних дисциплін, як: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Історія психології», «Вікова психологія», «Основи клінічної психології», «Педагогічна психологія». «Психологія особистості», «Психодіагностика».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Заплановані результати навчання: знати принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін; методологічні підходи до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципи структурування психології як навчального предмету та способи організації

оволодіння її змістом; вміти аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; володіти практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах; вміти розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

«Відмінно» А (90 – 100 балів). Отримує студент, який знає принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін; методологічні підходи до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципи структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом; вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах; вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Добре» В (82-89). Отримує студент, який знає принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. На достатньому рівні орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не достатньо володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Зі сторонньою допомогою вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Добре» С (75-81). Отримує студент, який знає принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. На достатньому рівні орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не достатньо володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Зі сторонньою допомогою вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Задовільно» D (67-74). Отримує студент, який знає принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. На достатньому рівні орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Не достатньо вміє

аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не достатньо володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Зі сторонньою допомогою вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Задовільно» Е (60-66). Отримує студент, який не достатньо володіє знанням про принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. На достатньому рівні орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Не достатньо вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не достатньо володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Зі сторонньою допомогою вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Незадовільно» FХ (35-59). Отримує студент, який не володіє знанням про принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. Не орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Не достатньо вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не достатньо володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Зі сторонньою допомогою вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

«Незадовільно» F (0-34). Отримує студент, який не володіє знанням про принципи викладання психології; концептуальну основу методів викладання психологічних дисциплін. Не орієнтується в методологічних підходах до конструювання навчальних ситуацій і технологій навчання; принципах структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом. Не вміє аналізувати нормативне забезпечення системи освіти, мету та принципи методики викладання психологічних дисциплін; не володіє практичними вміннями організації творчого пошуку шляхів вирішення проблемних ситуацій у психології; проведення навчальних занять з психології у різних формах. Не вміє розробляти навчальні програми з психологічних дисциплін, організовувати науково-дослідну роботу.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами атестації результатів з навчальної дисципліни є: усні відповіді на проблемні питання за темами практичних занять, розв'язання психологічних задач, аналіз проблемних ситуацій, виконання завдань самостійної роботи, співбесіда та залік.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Методологічні основи організації процесу викладання психологічних дисциплін

Технології навчання психологічних дисциплін. Методи навчання психології. Таксономія навчальних задач із психології. Засоби навчання.

Тема 2. Технології навчання психологічних дисциплін

Поняття технології навчання. Педагогічна технологія навчання. Особливості педагогічної технології навчання та її види. Зміст модульно-рейтингової технології навчання та кредитно-модульної системи навчання. Система ECTS.

Тема 3. Методи навчання психології

Поняття про метод навчання психології. Класифікації методів навчання. Активні методи навчання: програмовані, проблемні, інтерактивні. Активні методи навчання: діалогічний підхід. Проблемно-діалогічні методи повідомлення навчального матеріалу, навчання в діадах, групові діалоги, рольові діалоги, Рейн-стормінги, дискусії, командні ігри, структурні методи.

Тема 4. Таксономія навчальних задач із психології

Визначення навчальної задачі. Класифікація навчальних задач за Г.А. Балл: перцептивні, мисленнєві, образні. Класифікація навчальних задач за В. С. Герасимовою: задачі, в основі яких засвоєння професійних знань, умінь та навичок. Таксономія навчальних задач за Д.Г. Толлінгеровою і В.Я. Ляудіс: задачі на відтворення знань, задачі на прості мисленнєві операції, задачі на складні мисленнєві операції, задачі, в основі яких узагальнення знань, задачі на продуктивне мислення, задачі на рефлексію.

Тема 5. Засоби навчання

Засоби навчання та їх характеристика. Види засобів навчання. Друковані методичні засоби. Наочне приладдя. Технічні засоби навчання.

Тема 6. Форми навчальних занять та методика їх проведення

Лекція, методика її підготовки і проведення. Форми й порядок проведення семінарських та практичних занять. Лабораторне та індивідуальне навчальне заняття. Особливості виїзного заняття. Консультація як форма навчального заняття. Індивідуальне завдання студентів-психологів та їх значення у процесі фахової підготовки.

Тема 7. Самостійна та науково-дослідна робота студентів-психологів

Поняття про самостійну роботу студента. Зміст самостійної роботи. Методика організації роботи студентів. Методика конспектування літературних джерел. Реферування та його етапи. Науково-дослідна робота студента та її значення у процесі фахової підготовки.

Тематика практичних занять

1. Методологічні основи організації процесу викладання психологічних дисциплін.
2. Технології навчання психологічних дисциплін.
3. Методи навчання психології.

4. Таксономія навчальних задач із психології.
5. Засоби навчання
6. Форми навчальних занять та методика їх проведення.
7. Самостійна та науково-дослідна робота студентів-психологів.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Здійсніть порівняльну характеристику традиційного та модульного навчання.
2. Доведіть необхідність виділення програмованих, проблемних та інтерактивних методів навчання психології.
3. Співвіднесіть представлену таблицю класифікації навчальних задач до навчальної дисципліни на власний вибір.
4. Опишіть види та умови використання наочних засобів навчання.
5. Поясніть роль та значення індивідуального навчального заняття у вищій школі.
6. Обґрунтуйте поняття та особливості курсової роботи та індивідуального завдання студента-психолога.
7. Окресліть можливі види самостійної роботи студентів.
8. Як науково-дослідна діяльність студентів сприяє формуванню та становленню професіоналізму майбутнього фахівця?
9. Розкрийте та поясніть, що саме поглиблює та формує реалізація самостійної та науково-дослідної роботи студентів-психологів.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Кількість балів, що виставляється за практичне заняття, враховує: усне опитування здобувачів з проблемних питань, аналіз проблемних ситуацій та ступінь оволодіння методами викладання психологічних дисциплін.

Здобувачі повинні бути готові до групового контролю на практичних заняттях (тестування, фронтальне опитування, дискусія). Співбесіда з лектором обов'язково включає контроль за темами, винесеними на самостійне опрацювання.

Співбесіда з лектором проводиться у кінці семестру на останньому практичному занятті.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

	Семестр II	Залік
Усні відповіді на проблемні питання за темами практичних занять	70 (7 опитувань: максимальна оцінка - 10 балів)	+
Виконання завдань самостійної роботи	18 (по 2 бали за кожне завдання)	
Співбесіда з лектором	12	
Всього балів	100	

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Не передбачено

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

Основні

1. Бадмаев Б. Ц. Методика преподавания психологии / Б.Ц. Бадмаев. – М.: Владос, 1999. – 217 с.
2. Базілевська Л.С. Методика викладання психології у вищій школі: підручник / Людмила Семенівна Базілевська. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. – 267 с.
3. Базілевська Л.С. Методика викладання психології: навчально-методичний посібник / Людмила Семенівна Базілевська. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2009. – 147 с.
4. Давидюк Н. М. Методика викладання психології : [навч. посіб.] / Н. М. Давидюк. – Чернівці : Технодрук, 2006.
5. Дембрицька Н. М. Методика викладання психології : [навч.-метод. комплекс] / Н. М. Дембрицька, О. В. Брюховецька. – К., АПН України, Ун-т менеджменту освіти, фак. менеджм. та психології, 2009.
6. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: учебное пособие / В.Н. Карандашев. – СПб.: Питер, 2007. – 250 с.
7. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. – К. : Атіка, 2012. – 272 с.
8. Семиченко В.А. Методичні проблеми викладання психології у вищій школі / В.А. Семиченко // Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. наук. праць / МОН України, МОН АРК, РВНЗ КГУ (м. Ялта); ред.: О.В. Глушман, М.Я. Ігнатенко. – Ялта: РВВ КГУ, 2005. – Вип. 8., ч. 2: Серія: Педагогіка і психологія. – С. 3-12.

Допоміжні

9. Бадмаев Б. Ц. Психология: как ее изучить и усвоить / Б.Ц. Бадмаев. – М.: Владос, 1997. – 256 с.
10. Калашник Н. Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання / Н. Г. Калашник, В. Л. Вертегел. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2005. – 326 с.
11. Ковальчук В. Технологія навчання дорослих на основі особистісно орієнтованого підходу: тренінг / В. Ковальчук. – К.: Шкільний світ, 2009. – 136 с.
12. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении / А.М. Матюшкин. – М.: Педагогика, 1972. – 208 с.
13. Михайличенко О. В. Основи методики викладання суспільних дисциплін у вищій школі : [навч. посіб.] / О. В. Михайличенко // Сумський держ. педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми : Козацький вал, 2006. – 102 с.
14. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посіб.] / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
15. Оцінювання студентської успішності : [практ. посіб.] / Перше укр. вид. – К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.
16. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Л.Г. Психологія вищої школи: навчальний посібник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
17. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі: зб. наук. праць. – Кривий Ріг : Видав. відділ НМАУ, 2004. – 465 с.

18. Keller A. J., Novak F. Kleines pädagogisches Wörterbuch. Grundbegriffe-PraxisorientierungenReformideen. – Freiburg; Basel; Wien: Herder, 1993. – 400 S.
19. Langfeldt H. -P. Die klassische Testtheorie als Grundlage normorientierter (standardisierter) Schulleistungstests // Heller K. A. Leistungsdiagnostik in der Schule. – Bern: Huber, 1984. – S. 40-45.
20. Schülerduden. Die Pädagogik. – Mannheim; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1989. – 419 S.
21. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch. Mit einem „Lexikon der deutschen Sprachlehre“. – Gütersloh; München: Bertelsmann Lexikon Verlag, 2001. – 1451 S.
22. Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics / Ed. J. C. Richards, J. Platt, H. Platt. – Edinburgh: Longman, Edinburgh Gate, Harlow, Essex, 1999. – 415 p.
23. Oxford R. L. Language learning strategies: what every teachers should know. – Boston, Massachusetts: Heinle & Heinle Publishers, 1990. – 343 p.